

8. Zahraniční rozvojová a humanitární pomoc

Zahraniční rozvojová spolupráce

Česká republika jako člen EU a mezinárodního společenství demokraticky a ekonomicky vyspělých zemí uznává princip solidarity mezi lidmi a mezi státy navzájem a přijímá svůj díl odpovědnosti při řešení globálních problémů. Jedním z výrazů tohoto postoje je zahraniční rozvojová spolupráce (ZRS), která je integrální součástí české zahraniční politiky. ČR v souladu s mezinárodními principy a vlastními zájmy provádí a poskytuje ZRS, a to jak na dvoustranném, tak na mnohostranném základě.

Základním strategickým dokumentem v oblasti ZRS je Koncepce zahraniční rozvojové pomoci ČR na léta 2002-2007, kterou vzala vláda ČR na vědomí svým usnesením č. 91 ze dne 23. 1. 2002. Podle koncepce vychází ZRS z principů partnerství, efektivnosti a transparentnosti a jejím hlavním cílem je přispět k omezení chudoby v méně vyspělých částech světa cestou udržitelného ekonomicko-sociálního rozvoje. ČR plně podporuje mezinárodní rozvojové cíle (*Millennium Development Goals - MDGs*), které vyplynuly z mezinárodních konferencí OSN v 90. letech a byly potvrzeny summitem OSN v roce 2000.

Poskytování zahraniční rozvojové a humanitární pomoci se řídí Zásadami zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU, schválenými usnesením vlády ČR ze dne 31. 3. 2004 č. 302 a upravenými usnesením vlády ze dne 19. 9. 2007 č. 1070. Zásady stanovily za nosnou součást české ZRS programy spolupráce s prioritními zeměmi, aby se tím posílila předvídatelnost a efektivnost české ZRS. Vláda ČR v roce 2004 schválila záměr směřovat českou ZRS do následujících prioritních zemí: Angolské republiky, Zambijské republiky, Vietnamské socialistické republiky, Mongolska, Jemenské republiky, Moldavské republiky, Bosny a Hercegoviny, Srbska a Černé Hory.

Následně byly vládou schváleny programy rozvojové spolupráce na období 2006-2010 mezi ČR a osmi prioritními zeměmi. Vedle programů rozvojové spolupráce s prioritními zeměmi probíhají v omezené míře také rozvojové projekty v ostatních zemích a další formy rozvojových aktivit (mj. poskytování vysokoškolských stipendií pro studenty z rozvojových zemí, pomoc uprchlíkům na území ČR, odpouštění a restrukturalace dluhů apod.).

Vláda každoročně schvaluje plán dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráce na rok následující a hodnocení zahraniční rozvojové spolupráce za rok minulý. V roce 2007 byly usnesením vlády č. 686 ze dne 25. 7. 2007 schváleny plán zahraniční rozvojové spolupráce na rok 2008 a zároveň střednědobý výhled jejího financování do roku 2010. Realizace projektů se řídí „Pravidly pro výběr a financování bilaterálních projektů v rámci ZRS“, která schválila vláda svým usnesením č. 1311 ze dne 12. 10. 2005. Tato pravidla jsou doplněna praktickým „Manuálem projektového cyklu ZRS ČR“.

V souladu s Konceptí a s ohledem na mezinárodní závazky (mj. Evropský konsenzus o rozvoji a Pařížská deklarace o efektivnosti pomoci) připravilo Ministerstvo zahraničních věcí ČR návrh opatření k zefektivnění systému pro řízení a realizaci ZRS. Tento návrh, „Transformace systému rozvojové spolupráce České republiky“, byl schválen usnesením vlády z 19. 9. 2007 č. 1070. Návrh předpokládá vytvoření meziresortní Rady pro rozvojovou spolupráci, postupné převedení všech projektů rozvojové spolupráce do 31. 12. 2010 pod ministerstvo zahraničních věcí a zahájení činnosti České rozvojové agentury k 1. 1. 2008.

Na základě legislativního plánu vlády dokončilo MZV v závěru roku 2007 přípravu věcného záměru zákona o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci a předložilo jej k projednání vládou.

Dne 31. 12. 2007 ukončilo svou činnost Rozvojové středisko při Ústavu mezinárodních vztahů a od 1. 1. 2008 bude nahrazeno výše zmíněnou Českou rozvojovou agenturou.

V souladu s Konceptí byl kladen zvýšený důraz na zapojení nevládního sektoru a veřejnosti do rozvojové spolupráce. Mezi hlavní zdroje informací patří internetové stránky MZV na adrese www.mzv.cz/pomoc, resp. jejich anglická mutace na adrese www.mfa.cz/aid. Ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci se v roce 2007 uskutečnil již desátý ročník Letní školy rozvojové pomoci.

Vedle dvoustranné rozvojové spolupráce poskytovala ČR v roce 2007 také humanitární pomoc, transformační pomoc a mnohostrannou rozvojovou pomoc prostřednictvím rozpočtu EU, agencí OSN a mezinárodních finančních institucí (o těchto formách ZRS pojednávají ostatní kapitoly zprávy). V roce 2007 činil objem oficiální rozvojové pomoci (ODA) České republiky 3,628 miliardy Kč (odhad k 14. 3. 2008 podle metodiky OECD/DAC).

Humanitární pomoc poskytnutá do zahraničí v roce 2007

Na poskytování humanitární pomoci Českou republikou do zahraničí byla pro rok 2007 vyčleněna ve státním rozpočtu v kapitole Všeobecná pokladní správa, položka humanitární pomoc, částka ve výši 70 mil. Kč. V tomto roce zároveň pokračovaly dotační projekty českých nevládních organizací, které byly zahájeny v roce 2006, a nevyčerpané prostředky na dané projekty ve výši 15,5 mil. Kč byly převedeny do rezervního fondu a dočerpány v roce 2007.

Rozsahem největší humanitární pomocí ČR v roce 2007 byla pomoc Súdánu v důsledku dlouhodobé krize, na jejíž řešení byla ministrem zahraničí uvolněna částka ve výši 10,5 mil. Kč. Z této částky bylo 5 mil. Kč realizováno prostřednictvím Světového potravinového programu OSN (WFP), částkou 5 mil. Kč podpořila ČR mírovou misi AMIS v rámci 9. EDF Evropské unie a zbývající částkou 500 tis. Kč přispěla ČR na řešení této krize prostřednictvím britské organizace HART.

Druhým významným příjemcem humanitární pomoci ČR v roce 2007 byl Afghánistán, kde byly realizovány ve spolupráci se zastupitelským úřadem ČR v Kábulu tzv. Projekty rychlého dopadu (*Quick Impact Projects*) ve výši 5,4 mil. Kč. Dále byly finančně podpořeny projekt na odminování ve výši 4,2 mil. Kč, realizovaný organizací HALO Trust, a dotační projekt nevládní organizace Berkhat o.s. ve výši 637 660 Kč. Zároveň zde pokračoval projekt nevládní neziskové organizace Člověk v tísni ve výši 10,6 mil. Kč zaměřený na zkvalitnění zdravotní péče v Afghánistánu.

Významnou humanitární pomoc ve výši 5,2 mil. Kč poskytla Česká republika rovněž Iráku, přičemž částka 3 mil. Kč byla použita prostřednictvím UNHCR na pomoc uprchlíkům a částkou 2,2 mil. Kč byl podpořen projekt charitativní nemocnice pro děti.

Česká republika poskytla finanční podporu zemím, které postihlo v roce 2007 zemětřesení: Šalamounovy ostrovy – 400 tis. Kč; Peru – 5 mil. Kč. Z prostředků na humanitární pomoc ČR finančně přispěla rovněž zemím postiženým záplavami: Bolívie – 2,2 mil. Kč, Zambie – 1,5 mil. Kč, Nepál – 2 mil. Kč, Korejská lidově demokratická republika – 500 tis. Kč, Uganda – 1 mil. Kč, Ghana – 1,5 mil. Kč. Česká republika rovněž vyjádřila svou podporu barmským uprchlíkům v Malajsii, Thajsku a Indii, a to v celkové výši 2,4 mil. Kč prostřednictvím organizace MERCY Malaysia, britské organizace HART a konsorcia

nevládních organizací TBBC. Na pomoc somálským uprchlíkům v Jemenu alokovala ČR finanční částku prostřednictvím UNHCR ve výši 2,2 mil. Kč.

Česká republika rovněž svou humanitární pomocí reagovala na katastrofální sucho, které postihlo Džibutskou republiku (400 tis. Kč) a Moldavsko (5 mil. Kč – materiální pomoc formou dodávky obilí). Na pomoc v souvislosti s rozsáhlými požáry vzniklými na území Albánie a Makedonie/FYROM byla z ČR vypravena materiální humanitární pomoc (v podobě dodávky požárního materiálu a vybavení) v celkové výši 2 mil. Kč. Na pohromu způsobenou výbuchy v Mozambiku reagovala ČR humanitární pomocí prostřednictvím Červeného kříže ve výši 1 mil. Kč. Na podzim roku 2007 postihl karibskou oblast hurikán Dean, který způsobil značné škody. ČR se připojila k pomoci mezinárodního společenství Karibiku a alokovala finanční příspěvek nejpostiženějším karibským zemím v celkové výši 2,5 mil. Kč. Česká republika svým finančním příspěvkem ve výši 1,5 mil. Kč rovněž přispěla Bangladéši, který zasáhl cyklon Sidr.

Česká republika se při poskytování humanitární pomoci řídila tzv. zásadami Dobrého humanitárního dárcovství (*Good Humanitarian Donorship*) přijatými ve Stockholmu v roce 2003. K těmto principům se ČR v roce 2006 oficiálně přihlásila, a zařadila se tak mezi vyspělé poskytovatele humanitární pomoci v rámci EU i v celosvětovém měřítku.

Vzhledem ke skutečné humanitární potřebě a k závazkům ČR v souvislosti se zásadami Dobrého humanitárního dárcovství finančně podporuje Česká republika rovněž řešení dlouhodobých krizí. Kromě výše uvedených pomoci (Súdán, Afghánistán, Irák) v roce 2007 přispěla ČR částkou ve výši 5,2 mil. Kč na projekty českých nevládních neziskových organizací – Člověk v tísni a Charita ČR na Srí Lance. Částkou 3 mil. Kč Česká republika finančně přispěla k řešení dlouhodobé krize na Palestinských autonomních územích.